

Afsluiting project Water ABC

Tekst: Haijo Dodde
Foto's: Haijo Dodde

Het project Water ABC is dit jaar afgesloten. In het project is voor enkele open teelten bepaald welke emissieroutes de waterkwaliteit het meest beïnvloeden. Daar-

naast bekeken de stakeholders welke maatregelen bijdragen aan minder emissie van gewasbeschermingsmiddelen en hoe deze te borgen zijn in regelgeving of

certificering. Akkerbouwer Kees van Dijk laat vooral zien hoe hij op zijn bedrijf zo praktisch mogelijk de milieubelasting weet te beperken.

'Werken aan beter milieu hoort erbij'

Een efficiënte gewasbescherming met minimale milieubelasting hoort bij zijn bedrijfsvoering, vindt akkerbouwer Kees van Dijk. Wel maakt hij zich zorgen over de lastenverzwaring die eventuele milieuregels met zich meebrengen.

ACHTERGROND

Op zijn bedrijf neemt Kees van Dijk diverse maatregelen om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en emissie naar het oppervlaktewater te beperken. De West-Brabantse akkerbouwer vindt dat vanzelfsprekend. 'Dat is goed voor het milieu en ook voor het behoud van onze middelenpakket.'

Van Dijk heeft ten noordwesten van Steenberg in De Heense Polder een akkerbouwbedrijf van ruim 100 hectare. Hij teelt aardappelen, suikerbieten, tarwe en cichorei. De spuitwerkzaamheden in zijn gewassen voert hij zelf uit.

Sinds drie jaar gebruikt hij daarvoor een getrokken Amazone-spuitmachine van 39 meter breed. Deze machine is uitgerust met gps en automatische sectie-afsluiting om overlap bij bespuitingen te voorkomen. Aan de uiteinden van de spuitbomen hangen elektrische kantdoppen, die Van Dijk vanuit de cabine kan bedienen. Waar mogelijk gebruikt hij tot 90 procent drif-reducerende doppen.

Kees van Dijk noemt zichzelf scherp in de gewasbescherming. 'Waar mogelijk spuit ik lagere doseringen.'

Een efficiënte spuitmachine noemt Van Dijk onmisbaar om bespuitingen scherp uit te voeren. 'Ik probeer waar mogelijk te besparen op het middelengebruik. Als het kan, spuit ik lagere doseringen.'

GEbruik BOS

Van Dijk laat zich voor de gewasbescherming adviseren door teelt-

specialisten, maar zorgt ervoor dat hij zelf goed weet wat hij doet. 'Ik gebruik beslissingsondersteunende systemen (BOS) en ook het weerprogramma van Gewis. Het kiezen van het juiste moment bepaalt de effectiviteit van een bespuiting.'

Voor stalling en reiniging van zijn spuitmachine beschikt Van Dijk over een afgesloten overkapping aan de bewaarloods, die hij enkele jaren geleden heeft laten bouwen. Onder de overkapping met vloei-stofdichte vloer is een tank ingegraven voor de opvang van restvloeistof na bespuitingen en afspoelwater na het schoonspuiten.

Om de vloeistof vanuit de opvangtank te zuiveren heeft Van Dijk een biofilter laten plaatsen. Dat bestaat uit drie gestapelde IBC-bakken met een mengsel van stro, pot-

grond en perceelegen grond. Een pomp doseert de restvloeistof vanuit de opvangtank in het biofilter. De resterende vloeistof uit de gestapelde bakken wordt geleid naar drie IBC-bakken die buiten de loods staan. In deze bakken staan riet en wilgen geplant en daar vindt de verdamping van de vloeistof plaats.

'Extra kosten voor milieuregels kunnen we lastig doorberekenen'

Wat vanuit het biofilter dan nog overblijft aan vloeistof komt terecht in een jerrycan. Na drie jaar is dat slechts een klein laagje, laat Van Dijk zien. 'Dit is een uitstekende

oplossing voor mijn spuitrestanten. Beter nog dan het verspreiden op braakliggende grond.'

Voor verdere beperking van rechtstreekse emissie van spuitvloeistof naar oppervlaktewater werkt Van Dijk op zijn bedrijf al jarenlang met akkerranden.

'Via het waterschap Brabantse Delta heb ik meegedaan aan actief randenbeheer. Tot aan de nieuwe vergroeningsmaatregelen kregen we voor deze randen een behoorlijke vergoeding. Maar die vergoeding is gehalveerd. Daardoor zijn veel akkerranden in onze sector helaas weer verdwenen.'

Langs watergangen zaait Van Dijk nu voor het project Bloeiend Bedrijf bloemenranden van zo'n 4 meter breed. Vooral bij aardappelen ziet hij een positief effect van natuurlijke vijanden voor bladluizen. 'Uit tellingen blijkt dat langs akkerranden en geleidelijk ook verderop in de percelen schadedrempels minder snel bereikt worden.'

BUFFEREND VERMOGEN

De laatste milieumaatregel die Van Dijk onder de aandacht brengt, is het werken aan verhoging van het organischestofgehalte op zijn percelen door consequent gebruik van dierlijke mest en compost. 'Het geeft mijn grond meer bufferend vermogen en beperkt de uitspoeling en afspoeling van water vanaf de percelen. Wel blijft het overigens na zware neerslag soms nodig geulen te graven om overtollig water snel af te voeren.'

Met de maatregelen om het milieu minder te belasten bespaart Van Dijk ook op de kosten voor gewasbeschermingsmiddelen. Als ondernemer heeft hij geen behoefte aan extra milieuregels. 'Dat zorgt meestal voor lastenverzwaring. Hogere kosten kunnen we lastig doorberekenen aan onze afnemers.'

Maatregelen vanuit Water ABC toepassen in de praktijk

Uit het praktijkverhaal van Kees van Dijk blijkt volgens Yvonne Gooijer van CLM dat het maatregelenpakket vanuit project Water ABC aansluit op de bedrijfsvoering van de moderne akkerbouwer. 'Met de diverse maatregelen sluit Van Dijk belangrijke emissieroutes af.'

Gooijer wijst op de meerwaarde van de overdekte wasplaats met biofilter, waar-

mee Van Dijk ervoor zorgt dat er geen gewasbeschermingsmiddelen afspoelen van zijn erf. 'Ook scout hij zorgvuldig om zijn bespuitingen zo efficiënt mogelijk uit te voeren.'

Volgens Gooijer levert de emissiebeperking voor Van Dijk ook een financieel voordeel op. 'Minder middel gebruiken betekent dat hij minder kosten maakt.'

'Minder emissie is verantwoordelijkheid van hele keten'

Het project Water ABC is dit jaar afgesloten. Yvonne Gooijer van CLM Onderzoek en Advies vertelt wat is bereikt.

INTERVIEW

Sinds wanneer loopt het project en met welk doel?

'Water ABC is gestart in 2012 om waterkwaliteitsproblemen door gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Het project richt zich op borging van effectieve maatregelen, zodat ze op grote schaal blijvend worden toegepast.'

Welke sectoren en gewassen doen mee aan Water ABC?

'Het project draaide in de boomkwe-

kerij, bloembollen, mais en akkerbouw in specifieke teeltgebieden en kwetsbare waterwingebieden. Voor elke sector en regio zijn met stakeholders maatregelen geselecteerd om de emissie te verminderen en is gezocht naar passende borgingsinstrumenten.'

Wat zijn de grootste knelpunten?

'Erfafspoeling is in veel sectoren een belangrijke emissieroute. Het vullen en reinigen van de spuit gebeurt in de praktijk vaak op het erf, waarbij gewasbeschermingsmiddelen kunnen afstromen naar de sloot. 'Voor de bollenteelt komt daar bolontsmetting en de opslag en het reinigen van fust nog bij. Op de percelen is er emissie via afspoeling en uitspoeling.'

Wat is bereikt binnen het project?

'Het belangrijkste resultaat is dat zowel Global GAP en MPS als Milieu-keur extra maatregelen opnemen in hun certificaat om de emissie te verminderen. Denk bijvoorbeeld aan driftarme technieken en zuivering via biofilters.'

'Dit is overigens niet alleen van belang voor de waterkwaliteit, maar

ook voor het behoud van een effectief middelenpakket.'

Wat gaat de praktijk doen met de resultaten?

'Als alle telers enkele eenvoudige maatregelen nemen, heeft dat voor de waterkwaliteit veel meer effect dan als een selecte groep telers emissie vergaand beperkt. Ik hoop

daarom dat ook het Voedselveiligheidscertificaat akkerbouw (VVAK), met een bereik van meer dan 80 procent van de akkerbouwers, maatregelen opneemt voor minder emissie. 'Dat geldt ook voor loonwerkers met het voedselveiligheidscertificaat (VKL). Als zij allemaal met emissievermindering aan de slag gaan, maken we grote stappen.'

Waarom is borging van maatregelen noodzakelijk?

'De haalbare maatregelen om emissie te beperken zijn bekend. Het is nu een kwestie van doen, en daarvoor is borging nodig. Alleen zo lukt het om op grote schaal emissie te verminderen. Dit is overigens een gezamenlijke verantwoordelijkheid van telers én partijen in de keten.'

Yvonne Gooijer, CLM Onderzoek en Advies

Maatregelen voor emissiebeperking zijn ook van belang voor behoud van een effectief middelenpakket.